

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 14/2015. (V. 26.) AB HATÁROZATA

a Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/6. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 28.Bpkf.II.10.537/2014/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/6. számú végzése és a Fővárosi Törvényszék 28.Bpkf.II.10.537/2014/2. számú végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot, ezért azokat megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Be. 56. § (4) bekezdése és a Be. 324. § (1) bekezdés c) pontja együttes alkalmazása során az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből, a jogorvoslathoz való jogból eredő alkotmányos követelmény, hogy a pótmagánvádas eljárásban a pótmagánvádló szabályszerű meghatalmazással rendelkező jogi képviselőjének a képviseleti jogosultsága az eljárás egészére kiterjed, illetve a képviselet jogkörének a bíróságok irányában történő korlátozása annyiban hatályos, amennyiben a korlátozás a meghatalmazásból kitűnik, ezért a pótmagánvádas eljárásban a pótmagánvádló szabályszerű meghatalmazással rendelkező jogi képviselőjének a vádlói szerepkörében eljáró pótmagánvádló nevében tett és a meghatalmazás kerekeit túl nem lépő nyilatkozatát – további feltétel megkövetelése nélkül – a pótmagánvádló képviseletében benyújtott jognyilatkozatnak kell értékelni.

3. Az Alkotmánybíróság a Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/4. számú végzése és a Kúria Bfv.II.706/2014/2. számú végzése megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

Indokolás

I.

- [1] 1. Két – az alapügyekben pótmagánvádlóként fellépő – indítványozó fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az ügyek tárgyi összefüggésére tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszokat az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
- [2] 2. Az elsőként érkezett alkotmányjogi panaszban az indítványozó gazdasági társaság képviselőjében eljáró ügyvéd az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte Alkotmánybíróság eljárását.
- [3] 2.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó képviselőjének egy másik gazdasági társaság képviselője ellen tett feljelentése alapján a Debreceni Rendőrkapitányságon jelentős kárt okozó csalás bűntette és más bűncselekmény miatt volt folyamatban nyomozás, amelyet később a nyomozó hatóság – bűncselekmény hiányában – megszüntetett. Az indítványozó a nyomozást megszüntető határozattal szemben panaszt nyújtott be, amelyet a Debreceni Járási Ügyészség elutasított, ezért az indítványozó – mint pótmagánvádló – jogi képviselője által vádindítványt nyújtott be a Debreceni Járási Ügyészség útján a Debreceni Járásbíróságra. A Debreceni Járásbíróság a vádindítványt a 44.B.2111/2013/4. számú végzésével a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.) 231. § (2) bekezdésének *d*) pontja alapján elutasította, mivel a vádindítvány nem tartalmazta azokat az indokokat, amelyek alapján a pótmagánvádló a nyomozás megszüntetése ellenére a bírósági eljárás lefolytatását indítványozta. A kizárólag az indítványozónak kézbesített végzéssel szemben az indítványozó jogi képviselője fellebbezést nyújtott be, amelyet a Debreceni Járásbíróság a 44.B.2111/2013/6. számú végzésével elutasított. A végzés indokolása szerint a Be. 324. § (1) bekezdés *c*) pontja a pótmagánvádlónak biztosít fellebbezési jogot, a pótmagánvádló jogi képviselőjét a Be. a fellebbezésre jogosultak között nem sorolja fel. A végzés a Be. említett rendelkezése és a Legfelsőbb Bíróság Büntető Kollégiumának a pótmagánvádas eljárás gyakorlati tapasztalatai alapján felmerült egyes jogértelmezést igénylő kérdésekről szóló 90/2011. BK véleményének (a továbbiakban: BKv.) III/7. pontja alapján megállapította, hogy a pótmagánvádló jogi képviselője arra jogosult, hogy a pótmagánvádlót megillető jogorvoslati

nyilatkozatokat és indítványokat akkor terjessze elő, ha a pótmagánvádló nincs jelen. Leszögezte továbbá, hogy a pótmagánvádló jogi képviselője az elsőfokú bíróság végzésével szemben csak a pótmagánvádló nevében eljárva terjeszthet elő fellebbezést, a pótmagánvádló jogi képviselőjét önálló, a pótmagánvádlótól független fellebbezési jog nem illeti meg. A Debreceni Járásbíróság az ügyben az indítványozó jogi képviselője által benyújtott fellebbezést a jogi képviselő önálló, „saját nevében előterjesztett”, a pótmagánvádlótól független jogorvoslati kérelmének értékelte, ezért azt – mint nem jogosulttól származót – a Be. 341. § (1) bekezdése alapján elutasította.

[4] Az indítványozó – jogi képviselője útján – felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Kúriához, amelyben a felülvizsgálattal érintett végzés hatályon kívül helyezését és fellebbezése érdemi elbírálását kérte. A Kúria a Bfv.II.706/2014/2. számú végzésével az indítványt – mint törvényben kizártat – elutasította. Indokolása szerint a pótmagánvádló vádindítványát elutasító végzése nem minősül ügydöntő határozatnak, így az ellen felülvizsgálatnak sincs helye. A Kúria végzésében azt is megjegyezte, hogy a 2014. január 1. napjától hatályos rendelkezések alapján (a korábbi szabályozástól eltérően) a pótmagánvádló, és ezáltal a pótmagánvádló jogán a jogi képviselője sem jogosult a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt előterjeszteni.

[5] 2.2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Debreceni Járásbíróság és a Kúria végzései megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslati jogát. Érvéle szerint a pótmagánvádas eljárásban a Be. rendelkezései értelmében a pótmagánvádló jogi képviselője kötelező, (kivéve, ha a pótmagánvádló jogi szakvizsgálattal rendelkezik), ebből pedig következik, hogy a pótmagánvádló fellebbezést is kizárólag a jogi képviselője útján terjeszthet elő, önállóan nem. Az ügyében eljáró bíróságok ugyanakkor figyelmen kívül hagyták e követelményt, valamint azt a tényt is, hogy meghatalmazása alapján teljesen egyértelműen megállapítható volt, hogy a pótmagánvádló nevében nyújtotta be a vádindítványt és tette meg jognyilatkozatait. Hivatkozott e körben arra is, hogy a vádindítvány elutasításáról rendelkező végzést neki nem is, kizárólag a pótmagánvádlónak kézbesítették. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok a fellebbezésének formai okokra alapozott elutasításakor alaptörvény-ellenesen szűkítették le a pótmagánvádlót megillető fellebbezési jog terjedelmét azzal a BKv. III/7. pontján alapuló megállapítással, mely szerint a pótmagánvádló jogi képviselője csak a pótmagánvádló jelenléte hiányában terjeszthet elő jogorvoslati nyilatkozatot. A kifogásolt végzések tehát

az ismertetett szűkítő értelmezéssel megakadályozták a pótmagánvádló – hatályos jogszabályoknak egyébként megfelelő – jogorvoslati kérelmének érdemi elbírálását, megsértve az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való jogból levezethető követelményeket.

- [6] Mindezekre figyelemmel az indítványozó kérte Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/4. számú és 44.B.2111/2013/6. számú végzései, valamint a Kúria Bfv.II.706/2014/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és a végzések megsemmisítését.
- [7] 3. A másodikként érkezett alkotmányjogi panaszban az indítványozó gazdasági társaság képviselőjében eljáró ügyvéd is az Abtv. 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [8] 3.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó képviselőjének egy magánszemély ellen tett feljelentése alapján a Budapesti II. Kerületi Rendőrkapitányságon jelentős kárt okozó csalás bűntette miatt volt folyamatban nyomozás, amelyet később a nyomozó hatóság – bizonyítottság hiányában – megszüntetett. Az indítványozó a nyomozást megszüntető határozattal szemben panaszt nyújtott be, amelyet a Budapesti II. és III. Kerületi Ügyészség elutasított, ezért az indítványozó – mint pótmagánvádló – jogi képviselője által vádindítványt nyújtott be a Budapesti II. és III. Kerületi Ügyészség útján a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróságra. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság a vádindítványt a 2.B.II.945/2014/2. számú végzésével a Be. 231. § (2) bekezdésének *c*) és *d*) pontja alapján elutasította, mivel a vádindítványt nem az arra jogosult nyújtotta be. A kizárólag az indítványozónak kézbesített végzéssel szemben az indítványozó jogi képviselője fellebbezést nyújtott be, amelyet a Fővárosi Törvényszék a 28.Bpkf.II.10537/2014/2. számú végzésével elutasított. A végzés indokolása szerint a Be. 324. § (1) bekezdés *c*) pontja a pótmagánvádlónak biztosít fellebbezési jogot, a pótmagánvádló jogi képviselőjét a Be. a fellebbezésre jogosultak között nem sorolja fel. A végzés a Be. vonatkozó rendelkezése és a BKv. III/7. pontja alapján megállapította, hogy a pótmagánvádló jogi képviselője az elsőfokú bíróság végzésével szemben csak a pótmagánvádló nevében eljárva terjeszthet elő fellebbezést, a pótmagánvádló jogi képviselőjét önálló, a pótmagánvádlótól független fellebbezési jog nem illeti meg. A Fővárosi Törvényszék végzésében megállapította, hogy „[a] fellebbezés megfogalmazása ugyan úgy szól, hogy azt a pótmagánvádló jogi képviselője útján jelenti be”, de a fellebbezést kizárólag a jogi képviselő írta alá, azon a pótmagánvádló aláírása nem szerepel.

Mindezekre figyelemmel a jognyilatkozatból nem vonható le következtetés arra vonatkozóan, hogy annak tartalmával a pótmagánvádló egyetért, illetve hogy tud-e egyáltalán arról, hogy a jogi képviselő az ő nevében eljárva terjesztette elő jognyilatkozatát, ezért az indítványozó jogi képviselője által benyújtott fellebbezést – mint nem jogosulttól származót – a Be. 341. § (1) bekezdése alapján elutasította.

[9] 3.2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Panaszában és annak kiegészítésében kifejtette, hogy a Fővárosi Törvényszék a 28.Bpkf.II.10537/2014/2. számú végzésével megsértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát. A Fővárosi Törvényszék olyan indokolással utasította el a Be. szabályainak és a jogi képviseletre vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően benyújtott fellebbezése érdemi elbírálását, amelyet semmiféle törvényi előírás, büntetőkollégiumi vélemény, eljárásjogi kommentár, sőt a magyar nyelv általános értelmezési szabályai sem támasztanak alá. Hivatkozott arra is, hogy a bírói gyakorlat a meghatalmazás alapján tett jognyilatkozatokkal kapcsolatban nem követeli meg, hogy azt a meghatalmazó is ellássa kézjegyével. Álláspontja szerint a törvényszék ismertetett jogértelmezése tisztességtelennek minősül és jogorvoslati joguk súlyos korlátozását is eredményezte, ezért kérte a Fővárosi Törvényszék 28.Bpkf.II.10.537/2014/2. számú végzésének megsemmisítését.

II.

[10] Az Alkotmánybíróság által figyelembe vett jogszabályi rendelkezések:

[11] 1. Az Alaptörvény rendelkezései:

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét első sorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[12] 2. A Be. alkalmazott rendelkezései:

„56. § (4) A pótmagánvádló ügyvédi képvisellete kötelező, kivéve, ha a természetes személy pótmagánvádló jogi szakvizsgával rendelkezik. Nem természetes személy pótmagánvádló képviselétének ellátására a sértett ügyvezetésre vagy képviseletre feljogosított tagja vagy tisztségviselője, illetőleg a sértettel alkalmazotti jogviszonyban lévő személy is jogosult, feltéve, hogy jogi szakvizsgával rendelkezik.”

„324. § (1) Az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésre jogosult

[...]

c) a pótmagánvádló,

[...]

(2) [...] a pótmagánvádló kizárólag a vádlott terhére fellebbezhet.”

„347. § (1) Az elsőfokú bíróság nem ügydöntő végzése ellen fellebbezésnek van helye, ha azt e törvény nem zárja ki. A végzés elleni fellebbezés elintézésére az ítélet elleni fellebbezés szabályai irányadók.”

III.

[13] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.

[14] 1.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozók alkotmányjogi panaszait határidőn belül terjesztették elő.

[15] Az alkotmányjogi panaszok a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek az alábbiak szerint felelnek meg. Az indítványok az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaznak, megjelölik az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit és megfelelő indokolást is tartalmaznak. Ezenkívül megjelölik a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kérik azok megsemmisítését.

- [16] 1.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az Abtv. 27. §-ában, valamint az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket az alkotmányjogi panaszok kimerítik-e.
- [17] 1.2.1. Az Alkotmánybíróságnak mindezek alapján vizsgálnia kellett, hogy az indítványozók egyedi ügyben való érintettsége megállapítható-e. Az Abtv. javaslatának 26–31. §-hoz fűzött indokolása szerint „[a]z érintettség fogalmának használata szélesebb alapjogvédelmi keret, mint ha pusztán az adott ügyben részes fél számára lenne a lehetőség nyitva”. Az Alaptörvény és az Abtv. rendelkezései értelmében az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet a bírói döntés ellen – egyéb feltételek teljesülése esetén – akkor terjeszthet elő alkotmányjogi panaszt, ha a döntés „az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti” [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont, Abtv. 27. § a) pont]. Az Alkotmánybíróságnak ezért a büntető ügyekben benyújtott alkotmányjogi panaszok befogadása során is esetről-esetre kell vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panaszt előterjesztők egyedi érintettsége megállapítható-e.
- [18] Az Alkotmánybíróság e körben szükségesnek tartja leszögezni, hogy a büntető-eljárásban részt vevő személyek egyikének sincs jogosultsága alkotmányjogi panasz előterjesztésére önmagában arra alapítottn, hogy az állam érvényesítette-e büntetőjogi igényét, vagy sem. Az Abtv. 27. §-a szerinti eljárásban a büntetőeljárásban részt vevő személyek érintettsége (így az alapügyekben a pótmagánvádlóként fellépő indítványozóké is) azon az alapon azonban egyértelműen megállapítható, ha az általuk állított sérelem olyan Alaptörvényben garantált joggal kapcsolatban merült fel, amelyet a jogalkotó a Be. meghatározott rendelkezései közvetítésével is biztosítani kívánt számukra. Az érintettség megítélése során ezért fontos szempont annak mérlegelése, hogy – az alkotmányjogi panaszos eljárásjogi pozíciója alapján – lehet-e alkotmányos összefüggés az alkotmányjogi panaszt előterjesztő és az állított alapjog-sérelem között.
- [19] A fentiekben kifejtettek alapján az ügyben az indítványozók egyedi ügyben való érintettsége fennáll, valamint az is megállapítható, hogy az indítványozóknak a támadott határozatokkal szemben további jogorvoslati lehetőség nem volt biztosítva.
- [20] 1.2.2. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy a másodikként érkezett alkotmányjogi panaszban megjelölt Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásokra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozik, így hiányzik a felhívott alaptörvényi rendelkezés és a támadott

bíróági végzés közötti összefüggés. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az említett összefüggés hiánya tartalmi akadályát képezi az indítvány érdemi elbírálásának {3130/2013. (VI. 24.) AB végzés, Indokolás [17]}. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság a panaszt ebben a vonatkozásban az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

- [21] 1.2.3. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az indítványozók álláspontja szerint a büntetőügyben eljáró bíróságok azon jogértelmezése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való jogát, amely csak abban az esetben biztosítja a pótmagánvádló jogi képviselőjének fellebbezési jogát a vádindítványt elutasító bírósági döntéssel szemben, ha a pótmagánvádló nincs jelen, illetve, ha a pótmagánvádló aláírása is szerepel a jogi képviselő által benyújtott fellebbezésen. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panaszokban állított kifogás a bírói döntést érdemben befolyásolhatta, ami felveti a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kételyét {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozók által felvázolt alkotmányossági probléma vizsgálata az egyedi ügyön túlmutató jelentőségű, mert az Alkotmánybíróság eddig nem vizsgálta a pótmagánvádas eljárásban a pótmagánvádló részére biztosított fellebbezési jog gyakorlati érvényesülését, így arra sem volt módja, hogy meghatározza azokat a szempontokat, amelyek értékelése a jogalkalmazóknak lehetőséget teremt a fellebbezési jog tartalmának az Alaptörvénnyel összhangban álló meghatározásához.
- [24] Az Alkotmánybíróság az érdemi eljárás során megválaszolandó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek elsősorban azt tekinti, hogy összhangban áll-e az Alaptörvénnyel a Be. 56. § (4) bekezdésének és a Be. 324. § (1) bekezdés c) pontjának a bíróságok általi olyan tartalmú, együttes értelmezése, amely a pótmagánvádló szabályszerű meghatalmazással rendelkező jogi képviselője által a vádindítványt elutasító bírósági döntéssel szemben benyújtott fellebbezését csak abban az esetben tekinti a pótmagánvádló nevében benyújtottnak, ha az – a szabályszerű meghatalmazás megléte mellett – további feltételeknek is megfelel, így a pótmagánvádló aláírása is szerepel rajta.
- [25] 2. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a panaszokat – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [26] Az alkotmányjogi panaszok részben megalapozottak.
- [27] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban a jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkoztak, amelynek okát abban látták, hogy az eljáró bíróságok a képviselő szabályait Alaptörvénybe ütköző módon értelmezték, illetve hagyták figyelmen kívül. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak a panaszok elbírálása során – az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdésében foglalt alaptörvényértelmezési kötelezettségének megfelelően – abban kell állást foglalnia, hogy milyen alkotmányos kötelezettség terheli a bíróságokat a jogorvoslathoz való jog pótmagánvádas eljárásban történő érvényesítésével összefüggésben.
- [28] 2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.
- [29] 2.1. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal, többféle szempontból foglalkozott a jogorvoslati jog alkotmányos tartalmával. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége {lásd: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; megerősítve: 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [30] A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el (513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 734.). Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát {23/1998. (VI. 9.) AB határozat ABH 1998, 182, 186., megerősítve: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A különböző eljárásokban a jogalkotó eltérő jogorvoslati formákat, jogorvoslatot elbíráló fórumokat állapíthat meg, valamint azt is eltérően határozhatja meg, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet {1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; hasonlóan: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]}.
- [31] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nem csak abban az esetben állapítható meg az alapjog

sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták [lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]], hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot [lásd 41/1991. (VII. 3.) AB határozat, ABH 1991, 193, 194.; 22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 411.; 21/1997. (III. 26.) AB határozat, ABH 1997, 103, 105–106.].

[32] 2.2. A jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése azonban nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. Mindez összhangban van az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslathoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. Az EJEB maga is hangsúlyozta ugyanis, hogy az Egyezmény 13. cikkében biztosított jogorvoslati jog hatékonyságának mind a jogszabályok, mind azok gyakorlati érvényesülését illetően is fenn kell állnia, amit az Egyezményben részes államok hatóságai nem akadályozhatnak működésük során jogszerűtlenül [*Ilhan kontra Törökország* [GC] (22277/93.), 2000. június 27., 97. bekezdés; *Karácsony és mások kontra Magyarország* (42461/13.), 2014. szeptember 16., 96. bekezdés; *Szél és mások kontra Magyarország* (44357/13.), 2014. szeptember 16., 93. bekezdés].

[33] 3. A pótmagánvád az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatában olyan, a vádkorrekatívumok rendszerébe tartozó jogintézményként jelenik meg, amely az ügyész közzvádloi monopóliumának gyakorlása eredményeként bizonyos, a sértetteket hátrányosan érintő következmények kiküszöbölésére szolgálhat. [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 113.; 42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522.; megerősítve: 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, ABH 2013, 1201, 1202.] Az Alkotmánybíróság leszögezte ugyanakkor azt is, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból nem vezethető le olyan, a sértettet megillető alapjog, amely alapján a büntető igény bíróság általi elbírálása kikövetelhető, vagy kikényszeríthető lenne. [40/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 288, 290.; 42/1993. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1993, 300, 303.; megerősítve: 3014/2013. (I. 28.) AB végzés, ABH 2013, 1201, 1202.]

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a törvényhozónak nem volt alkotmányos – akár a tisztességes eljáráshoz való jogból, akár más alapjogból levezethető – kötelezettsége a pótmagánvád intézményének bevezetésére, így „[a] törvényhozó viszonylag tág mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy a pótmagánvádra milyen esetekben ad lehetőséget, és milyen esetekben zárja ki.” {42/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 504, 522., legutóbb megerősítve: 3224/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}

- [34] 4. A törvényhozó a Be. hatálybalépésével ismét meghonosította a pótmagánvád intézményét a hazai büntetőeljárás rendszerében. A jogalkotó a pótmagánvád újbóli megteremtésével a sértett igényérvényesítési lehetőségeit és eljárási jogosítványait kívánta szélesíteni a büntetőeljárás során, és az intézményre mint a hatósági tétlenség, illetve tárgyszerűtlen eljárás legfontosabb korrekciós eszközére tekintett (lásd: a Be. javaslatához fűzött általános indokolás II/6. és VI. pontját). A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló 2006. évi LI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) jelentős módosítást hajtott végre a pótmagánvád szabályain is, amelyek azóta lényegében változatlan tartalommal hatályosak.
- [35] A büntetőügy sértettje – meghatározott feltételek fennállása esetén – akkor jogosult pótmagánvádlóként fellépni, ha az ügyész döntése eredményeként el-esett attól, hogy a büntetőügyet bíróság bírálja el [lásd: Be. 53. § (1) bekezdés a)–e) pontjai, 199. § (2) és (3) bekezdés, 229. § (1) bekezdés, 267. § (3) bekezdés, 501. § (4) bekezdés].
- [36] A pótmagánvádas eljárás a sértett által (amennyiben a pótmagánvád benyújtásának oka a bírósági eljárás megindulását megelőzően merült fel) az ügyészséghez, illetve (a bírósági eljárás megindulását követően) a bírósághoz benyújtott vádindítvánnyal veszi kezdetét [lásd: Be. 230. § (1) bekezdés, 267. § (3) bekezdés]. A pótmagánvádló ügyvédi képvisellete az eljárás során mindvégig kötelező, kivéve, ha a természetes személy pótmagánvádló vagy a nem természetes személy pótmagánvádló képviselétére jogosult személy jogi szakvizsgával rendelkezik, mert előbbi esetben a pótmagánvádló személyesen járhat el, utóbbi esetben pedig a képviseletre feljogosított személy a pótmagánvádas eljárásban is képviselheti a sértettet [lásd: Be. 56. § (4) bekezdés, 267. § (3) bekezdés, 312. § (3) bekezdés].
- [37] A bíróságnak először az ügyész útján vagy a pótmagánvádló által közvetlenül megküldött vádindítvány elfogadhatóságáról szükséges döntenie. Ha a vádindítvány nem felel meg bizonyos formai és tartalmi követelményeknek,

a bíróság végzésben elutasítja [lásd: Be. 231. § (1) és (2) bekezdés]. A bíróság elutasító végzésével szemben a pótmagánvádló fellebbezéssel élhet [lásd: Be. 324. § (1) bekezdés c) pont, 347. § (1) bekezdés]; a másodfokú bíróság döntése nyomán helybenhagyott elutasító végzés nyomán a pótmagánvádas eljárás a bírósági szakaszban anélkül fejeződik be, hogy a bíróság az ügyben tárgyalást tartana.

[38] Ha a bíróság a vádindítványt elfogadhatónak minősíti, a büntetőeljárás bírósági szakasza lényegében az általános szabályok alapján folytatódik az abból adódó törvényszerű eltérésekkel, hogy a vádat nem az ügyész, hanem a pótmagánvádló képviseli [lásd: Be. XIII. fejezet, V. cím]. A tárgyaláson a pótmagánvádló részvétele csak abban az esetben kötelező, ha őt tanúként megidézik, míg a jogi képviselőjének részvétele mindig kötelező [lásd: Be. 343. § (1) bekezdés]. Pótmagánvádas eljárásban a vád kiterjesztésének nincs helye és a perbeszédet a pótmagánvádló képviselője tartja [lásd: Be. 343. § (6) és (7) bekezdés]. Az elsőfokú és másodfokú bíróság döntésével szemben a pótmagánvádló kizárólag a vádlott terhére fellebbezhet [lásd: Be. 324. § (2) bekezdés, 367/A. § (2) bekezdés], és a pótmagánvádló az ügyésznél szűkebb körben nyújthat be perújítási indítványt [lásd: Be. 409. § (1) bekezdés b) pont], felülvizsgálati indítvány benyújtására pedig nem jogosult.

[39] 5. Az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy a perbeli képviselet lényege a képviselet polgári jogi intézményére vezethető vissza. Ennek megfelelően a képviselő a képviselt helyett és nevében jár el, de a képviselő cselekménye által a képviselt válik jogosítottá, illetve kötelezetté (141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 585.).

[40] 5.1. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nincs ez másként a büntetőeljárás során lehetővé tett (jogi) képviselet esetén sem. A Be. a képviselet körében – a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) képviseletre vonatkozó általános szabályaival összhangban – akként rendelkezik, hogy a sértett jogait képviselője útján is gyakorolhatja, kivéve, ha a Be. a személyes közreműködési kötelezettséget ír elő [lásd: Be. 56. § (1) bekezdés]. A képviseletet – ide nem értve a törvényes képviselet esetét – írásba foglalt meghatalmazás (képviseleti jogot biztosító egyoldalú jognyilatkozat) alapján lehet ellátni, a meghatalmazást ahhoz a hatósághoz, vagy bírósághoz kell – a képviselő első eljárási cselekménye előtt – benyújtani, amely előtt a képviselő a képviselt nevében eljár [lásd: Be. 57. § (2) bekezdés; Ptk. 6:15. § (1) bekezdés]. Az ügyvédnek adott meghatalmazás az ügyvédet minden olyan cselekményre

feljogosítja, amely a rábízott ügy szabályszerű ellátásával jár és az ügyvéd képviseleti jogkörének korlátozása a hatóság irányában annyiban hatályos, amennyiben a korlátozás a meghatalmazásból kitűnik [lásd: az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 26. § (4) és (5) bekezdés].

[41] 5.2. A Be. által a pótmagánvádló tekintetében szabályozott képviselet abban tér el a büntetőeljárásban részt vevő más személyek képviseletére vonatkozó rendelkezésektől, hogy a pótmagánvádló képviseletét (a jogi szakvizsgálóval rendelkező természetes személy pótmagánvádló esetét kivéve) az eljárási törvény választást nem tűrő, kötelező jelleggel írja elő, valamint kizárólag a jogi (tehát ügyvéd, illetve nem természetes személy pótmagánvádló jogi szakvizsgálóval rendelkező, egyébként képviseletére jogosult személy általi) képviseletet engedi meg. E rendelkezés jogalkotói indoka egyfelől annak megakadályozása, hogy alaptalan pótmagánvádlói fellépésre és értelmetlen bírósági eljárásokra kerüljön sor (lásd: a Be. javaslatához fűzött általános indokolás VI. pontját), másfelől a vád képviseletéhez megkövetelt komoly jogi szaktudás biztosítása (lásd: a Módtv. javaslat 25. §-oz fűzött részletes indokolást).

[42] 5.3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az ismertetett rendelkezések értelmében – az említett kivételtől eltekintve – a pótmagánvádló a vádlói szerepkörében soha nem léphet fel kizárólag személyesen, a pótmagánvádas eljárásban a képviseletére ügyvédet kell meghatalmaznia. A pótmagánvádas ügyben történő képviseletre szóló – tehát büntetőeljárásbeli képviseletre vonatkozó – meghatalmazás a vádindítvány elkészítésére, benyújtására, valamint a vád képviseletére és az ezzel összefüggő jognyilatkozatok megtételére terjed ki. {Nem tartozik ebbe a körbe az az eset, ha a természetes személy pótmagánvádlót a pótmagánvádas eljárás során sértett tanúként hallgatják ki, ebben az esetben ugyanis személyes közreműködési (vallomástételi) – és nem a vádképviselettel együtt járó – kötelezettségét teljesíti, amely esetén egyébként is kizárt a képviselet [lásd: Be. 56. § (1) bekezdés]. A vádlói szerepkört pótmagánvádló tanúkihallgatása során is értelemszerűen a jogi képviselője látja el.} A jogi képviselet választást nem tűrő előírásának jogalkotó által meghatározott célja – ahogy az a fentiekben ismertetésre került – a szakszerű vádlói fellépés biztosítása. Az Alkotmánybíróság korábbi, a kötelező jogi képviseletet előíró rendelkezéseket alkotmányosnak elismerő döntéseiben elfogadva a jogalkotó szakszerű és megalapozott eljárás megteremtésére irányuló szándékát, leszögezte, hogy a szakszerű eljárás nyilvánvalóan a képviselt személy érdekében is áll, hiszen ezáltal nagyobb eséllyel

érvényesítheti jogait {legutóbb: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [17]}. E körben azt is leszögezte, hogy „[a] kötelező jogi képviselet intézménye a perbeli képviseletnek azt a lényegi vonását erősíti, hogy a képviselőnek – különösen pedig a jogi képviselőnek – a szerepe nem csupán a képviselt személy helyettesítése, hanem a képviselt érdekeinek védelme, jogai érvényre juttatásának elősegítése.” [141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 585.; 501/B/1997. AB határozat, ABH 1999, 581, 582.; 942/B/1997. AB határozat, ABH 2001, 943, 945.]

- [43] 6. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy bár a pótmagánvád intézményének bevezetése az Alaptörvényből kényszerítően nem következik (lásd: Indokolás [33]), ugyanakkor a törvényhozó a büntetőeljárás során az Indokolás [34]–[38] bekezdéseiben ismertetett esetkörben, az ott meghatározott feltételekkel mégis lehetővé tette a Be.-ben a sértett számára a büntetőigény bíróság általi elbírálásának kezdeményezését, amelynek keretében jogorvoslati jogot is biztosított – egyebek mellett – az elsőfokú bíróság vádindítványt elutasító döntésével szemben a pótmagánvádló részére. A jogorvoslat lehetőségének jogalkotó általi megteremtése a fellebbezést elbíráló bíróságok számára egyúttal olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslati lehetősége a – szakszerű fellebbezések megkövetelésében testet öltő – céljával összhangban, az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön [hasonlóan lásd: 23/1998. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1998, 182, 188.].
- [44] 7. Az Alkotmánybíróság az előzőekben ismertetett, Alaptörvényből fakadó követelményekből kiindulva vizsgálta azt, hogy az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló ügyekben eljáró bíróságok jogértelmezése összhangban áll-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való joggal.
- [45] 7.1. Az indítványozók által a támadott bírósági döntésekben foglalt jogértelmezéssel kapcsolatos alkotmányossági probléma arra vezethető vissza, hogy a Be. 56. § (4) bekezdése alapján a pótmagánvádas ügyben a pótmagánvádló ügyvédi képviselete kötelező, ugyanakkor a vádindítvány elutasítása elleni fellebbezésre a Be. – 347. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó – 324. § (1) bekezdése a pótmagánvádló számára ad lehetőséget, a pótmagánvádló jogi képviselőjének nem. A BKv. III/7. pontjának – alkotmányjogi panaszok tárgyát képező ügyekben is irányadó, tehát nem csupán a pótmagánvádas eljárás

tárgyalási szakaszában értelmezhető – rendelkezése értelmében a Be. idézett jogszabályhelyeiből következően a pótmagánvádló képviselője az elsőfokú bíróság végzésével szemben csak a pótmagánvádló nevében eljárva terjeszthet elő fellebbezést, a pótmagánvádló jogi képviselőjét önálló, a pótmagánvádlótól független fellebbezési jog nem illeti meg.

- [46] Az alkotmányjogi panaszok tárgyát képező ügyekben eljáró bíróságok az indítványozók – meghatalmazással rendelkező – jogi képviselői által, a vádindítvány elutasításáról rendelkező végzések ellen benyújtott fellebbezéseit jogosultság hiánya okán azért utasították el, mert azt a pótmagánvádló jogi képviselője „saját nevében” nyújtotta be [Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/6. számú végzés, 1. o.], illetve, mert azt „kizárólag a jogi képviselő írta alá, azon a pótmagánvádló aláírása nem szerepel” [Fővárosi Törvényszék 28.Bpkf.II. 10.537/2014/2. számú végzés, 1. o.]
- [47] 7.2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó, bíróságokra vonatkozó követelmény értelmében az „önálló”, illetve „nem önálló” fellebbezési jog meghatározása nem függetleníthető a képviseleti joggal és a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatban az Indokolás [28]–[32] bekezdéseiben és az Indokolás [39]–[42] bekezdéseiben kifejtett alkotmányos összefüggésektől. Tekintettel arra, hogy az indítványozók álláspontja szerint jogorvoslati joguk sérelmét a pótmagánvádló jogi képviselőjére vonatkozó jogszabályok bíróságok általi értelmezése okozta, az Alkotmánybíróság különös jelentőséget tulajdonít az alábbi szempontoknak.
- [48] A Be. 324. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti, a pótmagánvádlót önállóan megillető fellebbezési joggal – az ismertetett kivételtől eltekintve – a pótmagánvádló a Be. 56. § (1) bekezdésének értelmében személyesen nem jogosult élni, kizárólag a jogi képviselője útján. A pótmagánvádló önálló fellépési (és fellebbezési) joga tehát azt jelenti, hogy a pótmagánvádlókénti fellépésről és az eljárásban teendő jognyilatkozatokról (beleértve a fellebbezést is) a döntést ő maga hozza meg. A szakszerűség biztosítása céljából ugyanakkor a vádképiselet ellátásához szükséges cselekményeket és nyilatkozatokat (így a fellebbezést is) – a pótmagánvádló által adott meghatalmazásban kijelölt körben – helyette és nevében (ezáltal tehát nem a pótmagánvádlótól függetlenül) a jogi képviselő teheti meg. Mindezekből az is következik, hogy addig, amíg a jogi képviselő által kifejtett tevékenység a meghatalmazás biztosította keretek között marad, soha nem önállóan jár el. Amellett, hogy ez az értelmezés van összhangban a kötelező jogi képviselet jogalkotói céljával, ez következik önmagából a képviselet szabályainak nyelvtani értelmezéséből is. A képviselet

tartalma eszerint nem más, minthogy a képviselt személy „más személy útján” teszi meg jognyilatkozatát [Ptk. 6:11. § (1) bekezdés], illetve gyakorolja jogait [Be. 56. § (1) bekezdés]. De ezt az értelmezést erősítette meg korábban az Alkotmánybíróság is, a kötelező jogi képviselet alkotmányosságát vizsgáló, már említett döntésében is: a képviselő „a képviselt helyett és nevében jár el” [141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 585.].

- [49] Emellett az Alkotmánybíróság szükségesnek tartja az alábbiak hangsúlyozását is. A jogi képviseletre vonatkozó rendelkezések egyértelműen szabályozzák a meghatalmazáson alapuló jogi képviselet terjedelmét, tárgyi és időbeli hatályát, illetve a korlátozásának a hatókörét a hatóságok, bíróságok irányában. A meghatalmazást ugyanis az első eljárás cselekményt megelőzően kell a bíróságnak benyújtani és (amennyiben maga a meghatalmazás eltérően nem rendelkezik) az azon alapuló jogi képviseleti jogosultság az eljárás egészére kiterjed, illetve a képviselet jogkörének a bíróságok irányában történő korlátozása annyiban hatályos, amennyiben a korlátozás a meghatalmazásból kitűnik (lásd még: Indokolás [39]–[42]). Ezenkívül a pótmagánvádas eljárásokban a bíróságok az elsőfokú döntést – a Be. 324. § (1) bekezdésének c) pontjára figyelemmel – kizárólag a pótmagánvádló részére kötelesek kézbesíteni (ahogy ez az alkotmányjogi panaszok tárgyát képező ügyekben is történt), így a fellebbezés benyújtására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a pótmagánvádló ezirányú döntését meghozva, eljuttatja a végzést a jogi képviselőjének. Amennyiben a bíróságokban mégis kétely merülne fel a képviseleti jogosultság fennállása tekintetében, a Be. lehetőséget biztosít hiánypótlási felhívás kibocsátására is [lásd: Be. 57. § (2) bekezdés és 343. § (2) bekezdés].
- [50] Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek alapján megállapítja, hogy a fellebbezésről döntő bíróságok végzéseikben megszorítóan értelmezték a jogi képviselet terjedelmére vonatkozó szabályokat, valamint a pótmagánvádló jogi képviselője által benyújtott fellebbezés érdemi elbírálásához a Be., Ptk. és Ütv. pótmagánvádas eljárásban irányadó rendelkezéseiben foglaltakon (lásd: Indokolás [39]–[42]) felül olyan további feltételeket követeltek meg, amelyek ellentétben állnak a kötelező jogi képviselet jogalkotói céljával, illetve nincsenek összhangban a törvényhozó által megnyitott, a vádindítvány elutasítása esetén a pótmagánvádlót megillető fellebbezési jog céljával sem. A bíróságok az alkotmányjogi panaszban kifogásolt jogértelmezésükkel tehát a pótmagánvádló számára biztosított jogorvoslat jogalkotó által szándékolt terjedelmét oly mértékben leszűkítették, hogy ennek következtében megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslati jog hatékony érvényesülésének alkotmányos követelményét.

- [51] 7.3. Az Alkotmánybíróság emlékeztet állandó gyakorlatára, amely szerint a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló olyan jogintézmény {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]}, amelynek elbírálása során az Alkotmánybíróság feladata, hogy az Alaptörvényben elismert alapjogoknak ténylegesen érvényt szerezzen. Ebből következően az Alkotmánybíróság feladatához tartozik annak megválaszolása is, hogy egy adott jogszabály mely jogalkalmazói értelmezése találkozik az Alaptörvényben elismert jogokban rejlő egyes követelményekkel. Az Alkotmánybíróság a konkrét büntetőbírói döntés és a döntést támadó alkotmányjogi panaszban előadott kifogások értékelése során figyelembe veszi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjában biztosított vizsgálati jogkörének határait is {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}. Ennek értelmében az Alkotmánybíróság mindaddig tartózkodik attól, hogy törvényértelmezési és szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]}, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; megerősítve: 3208/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [52] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a pótmagánvádas eljárásban előírt kötelező jogi képviselőhöz kapcsolódó, a jelen ügyben kifogásolt bírósági döntésekben kifejtett jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül befolyásolja (akadályozza) a jogorvoslathoz való jog hatékony és tényleges érvényesülését. A jogi képviselő rendelkezéseinek bírósági értelmezésekor a szakjogi szabályokkal egyidejűleg és azoktól elválaszthatatlanul, közvetlenül és intenzíven van jelen az alkotmányjog is, mivel a jogi képviselő terjedelmének bírósági értelmezése egyúttal az Alaptörvényben garantált alapvető jog közvetlen gyakorolhatóságáról is dönt. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően jelen ügy vizsgálatakor alkotmányossági szempontú értékelést lát el, amelyben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontjában biztosított hatáskörével élve végző soron maga nyújt garanciát arra, hogy a jogorvoslathoz való jog absztrakt alkotmányos mércéjétől nem szakad el a konkrét ügyeket elbíráló jogalkalmazói gyakorlat {hasonlóan lásd: 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [53] Az Abtv. 46. § (3) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy hatásköreinek gyakorlása során megállapítsa azokat az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeket a jogalkalmazóknak a jogszabályi rendelkezések alkalmazása során figyelembe kell venniük.
- [54] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a kötelező jogi képviselő – Alkotmánybíróság által is elismert – céljával és a hatékony jogorvoslathoz való jog

alkotmányos követelményével a Be. 56. § (4) bekezdése és a Be. 324. § (1) bekezdés c) pontja együttes alkalmazása során az a bírói jogértelmezés áll összhangban, amely a pótmagánvádas eljárásban a pótmagánvádló szabályszerű, az első eljárási cselekményt megelőzően – ennek elmulasztása esetén a hiánypótlásra történt felhívást követően benyújtott – meghatalmazással rendelkező jogi képviselőjének a vádlói szerepkörében eljáró pótmagánvádló nevében tett nyilatkozatát – további feltétel megkövetelése nélkül – a pótmagánvádló képviselőjében benyújtott jognyilatkozatnak értékeli. Ezzel ellentétes következtetésre csak abban az esetben juthat a bíróság, ha magából a meghatalmazásból [Ütv. 26. § (5) bek.], vagy más jognyilatkozatból, illetve körülményből egyértelműen megállapítható, hogy a kérdéses nyilatkozat megtételére a jogi képviselőre irányuló meghatalmazás (már) nem terjed ki. E körülmények megítélése, mérlegelése – az alkotmányjogi panaszok tárgyát képező ügyekben is – a fellebbezés elbírálására jogosult bíróságok és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság a fentiekben meghatározott tartalmú alkotmányos követelmény megállapításával tehát e körben végzett bírói jogértelmezés alkotmányos kereteit – jelölte ki [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].

- [55] 8. A jogkövetkezmények körében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszokban megsemmisíteni kért bírósági végzések közül a Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/6. számú végzésében és a Fővárosi Törvényszék 28.Bpkf.II.10.537/2014/2. számú végzésében fejtettek ki az eljáró bíróságok az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslat-hoz való jog sérelmét eredményező jogértelmezést, ezért az említett végzéseket az Alkotmánybíróság megsemmisíti. Megállapítja ugyanakkor, hogy az elsőként érkezett alkotmányjogi panaszban kifogásolt további két végzésnek, így a Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/4. számú végzésének és a Kúria Bfv.II.706/2014/2. számú végzésének a rendelkezései, valamint a panaszban állított, a jogorvoslat-hoz való jogot érintő alapjogsérelem között nincs semmilyen alkotmányos összefüggés. Az előbbi döntés ugyanis a vádindítvány elfogadhatóságának vizsgálata körében annak elutasításáról rendelkezik, míg utóbbi döntésében a Kúria – törvényben kizártnak minősítve a pótmagánvádló felülvizsgálati indítványát – érdemben nem vizsgálta felül a Debreceni Járásbíróság 44.B.2111/2013/6. számú végzésében kifejtett – jelen határozatban alaptörvény-ellenesnek talált – jogértelmezést, ezért az említett végzések megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság elutasítja.

- [56] Az Alkotmánybíróság döntése folytán a megsemmisített végzéseiben érdemben el nem bírált fellebbezéseket – a jelen határozatban meghatározott alkotmányos követelmények figyelembevételével – a Be. alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságoknak kell elbírálnia.
- [57] 9. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2015. május 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1523/2014.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2015. évi 71. számában.

